

Το αποτέλεσμα των Ευρωεκλογών και οι προοπτικές του

Από το αποτέλεσμα των Ευρωεκλογών της 7^{ης} Ιουνίου έχουν προκύψει στη δημόσια ατζέντα ορισμένα σοβαρά ερωτήματα που απαντώνται, μάλλον, με ελαφρότητα. Ας τα δούμε πιο συγκεκριμένα:

1. Η ενίσχυση του ΛΑΟΣ επιβάλλει πράγματι την ανάγκη για μια στροφή «προς τα δεξιά»; Το ερώτημα αυτό έχει σε μεγάλο βαθμό απαντηθεί καταφατικά και αυτό είναι πολύ ανησυχητικό σε σχέση με τις ερμηνείες του εκλογικού αποτελέσματος. Είναι γεγονός ότι η σχέση ΝΔ-ΛΑΟΣ αποτέλεσε τη βασικότερη κίνηση του εκλογικού σώματος σε αυτές τις εκλογές, ενισχύοντας το δεύτερο σε βάρος της πρώτης. Είναι επίσης γεγονός, ότι ο ΛΑΟΣ έχει κατορθώσει να συγκροτήσει ένα εξαιρετικά συνεκτικό ιδεολογικό ακροατήριο και μάλιστα «δυναμικών» κοινωνικών στρωμάτων (κάτι που το διαφοροποιεί αρκετά από τα μορφώματα της άκρας δεξιάς στην Ευρώπη). Ωστόσο, το ποσοστό του ΛΑΟΣ (7.2%) δεν θα είχε υπερβεί την επιρροή του 5-5.5% αν δεν είχε καταγραφεί μια τόσο μεγάλη αποχή του εκλογικού σώματος και μάλιστα των μικρότερων ηλικιακών ομάδων. Ένα συνεκτικό και «αποφασισμένο» εκλογικό σώμα σαν αυτό του ΛΑΟΣ φαίνεται πολύ ισχυρότερο στο πλαίσιο μιας «χαλαρής» ψήφου και μιας μεγάλης ρευστότητας του γενικού εκλογικού σώματος. Κατά συνέπεια, οπωσδήποτε παρατηρείται ενίσχυση του κόμματος του Γ.Καρατζαφέρη, απέχει όμως αυτή από το ειδικό βάρος που της αποδίδεται. Πολύ περισσότερο δε, όταν η άνοδος αυτή – που φέρει πολλά μηνύματα και εκφράζει σοβαρές αλλαγές στην κοινωνία – αποδίδεται μονοσήμαντα στη θεματική της μετανάστευσης.
2. Τα ποσοστά των δύο μεγάλων κομμάτων και του (δικομματικού) αθροίσματος (69% περίπου) είναι πράγματι τέτοια που να επιτρέπουν να μιλάμε περί ισχυρής αντοχής του και ανάκαμψής του; Το ποσοστό του δικομματικού αθροίσματος είναι από τα χαμηλότερα της εκλογικής ελληνικής ιστορίας, αλλά, επιπλέον, αναφέρεται και στο χαμηλότερο αριθμητικά εκλογικό σώμα των τελευταίων δεκαετιών. Από τις Βουλευτικές εκλογές του 2004, όταν το εκλογικό σώμα αριθμούσε 7.500.000 περίπου ψηφοφόρους και το άθροισμα των δύο κομμάτων το 86%, οι ευρωεκλογές του 2009 καταγράφουν 5.200.000 ψηφοφόρους και άθροισμα των δύο κομμάτων στο 69%. Τόσο σε ποσοστά επί της έγκυρης ψήφου όσο και σε απόλυτους αριθμούς η διαφοροποίηση είναι ιλιγγιώδης. Θα αναρωτηθεί κανείς αν το γεγονός ότι υπάρχει η «χαλαρή ψήφος» των ευρωεκλογών μπορεί να οδηγεί σε λάθος συμπεράσματα. Η κρίση του δικομματισμού ωστόσο είχε διαφανεί στα ποιοτικά δεδομένα των εκλογών και στις Βουλευτικές εκλογές του 2007, αλλά και στις Δημοτικές-Νομαρχιακές εκλογές του 2006 και πρέπει να θεωρείται βέβαιον ότι θα καταγραφεί και στις επόμενες Βουλευτικές εκλογές, ίσως όχι με την ίδια ένταση. Στην πραγματικότητα το εκλογικό αποτέλεσμα των τελευταίων εκλογικών αναμετρήσεων δείχνει ένα δομικό διχασμό του εκλογικού σώματος, όπου τα κριτήρια της ηλικίας (νεότερες ηλικίες / παλαιότερες ηλικίες), της μόρφωσης (χαμηλά-μεσαία / ανώτερα στρώματα), του χώρου κατοικίας (αστικές περιοχές / ημιαστικές-αγροτικές) και της ένταξης ή μη στην παραγωγική διαδικασία (ενεργός και άνεργος πληθυσμός / μη-ενεργός

πληθυσμός) καθορίζουν την επιλογή ανάμεσα στα μεγάλα κόμματα (ΠΑΣΟΚ-ΝΔ) από τη μια και στα υπόλοιπα όλων των ειδών και αποχρώσεων από την άλλη. Το γεγονός ότι σε μια χώρα όπως η Ελλάδα της μεταπολίτευσης, με εντονότατη την παράδοση του δικομματισμού και της εναλλαγής των κομμάτων στη διακυβέρνηση, ρευστοποιούνται τόσο πολύ οι εκλογικές συμπεριφορές δείχνει μια βαθιά κρίση του πολιτικού συστήματος και της πολιτικής αποτελεσματικότητάς του ως φορέα διαχείρισης των κοινωνικών αιτημάτων. Μια σημαντική κρίση νομιμοποίησης έχει αρχίσει να διαφαίνεται.

3. Το εκλογικό αποτέλεσμα προδιαγράφει το αποτέλεσμα των επόμενων βουλευτικών εκλογών; Σε μεγάλο βαθμό αυτό ισχύει. Το μεγάλο ερωτηματικό είναι πώς θα εκφραστεί αυτό το εκλογικό αποτέλεσμα, σε ποιο δηλαδή εκλογικό-κοινωνικό περιβάλλον. Θα πρόκειται για μια καθαρή νίκη του ΠΑΣΟΚ, με όρους καθαρής κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας ή για νίκη μικρή που θα επιτείνει τη ρευστοποίηση του κομματικού συστήματος; Αυτές οι δύο εκδοχές παραμένουν σίγουρα ανοικτές και θα κριθούν στο επόμενο διάστημα α) από την πολιτική ανθεκτικότητα της ΝΔ και β) από την ικανότητα του ΠΑΣΟΚ να διαμορφώσει μια ισχυρή και «καθαρή» ταυτότητα, κάτι που μέχρι σήμερα δεν έχει καταφέρει.